

Fremsat den 29. februar 2024 af Karina Lorentzen Dehnhardt (SF) og Lisbeth Bech-Nielsen (SF)

Forslag til folketingsbeslutning

om at udvide kredsene af frivilliges fagligheder i retshjælpskontorer

Folketinget pålægger regeringen inden den 1. april 2025 at fremsætte et lovforslag, der indebærer, at andre fagligheder end jurister og jurastuderende, f.eks. socialrådgivere, økonomer og revisorer m.fl., kan være frivillige i retshjælpsordninger finansieret via tilskud fra Civilstyrelsen. Formålet er at udvide adgangen til retshjælp, især uden for studiebyerne, og at udnytte forskellige faggruppers kompetencer til gavn for borgerne.

Bemærkninger til forslaget

Retshjælp skal sikre lige adgang for alle borgere til retssystemet

Retshjælp sikrer, at borgerne har adgang til juridisk rådgivning og dermed retfærdighed uanset sociale, økonomiske eller personlige ressourcer.

Især for de mest udsatte borgere er retshjælpskontorerne afgørende, fordi de udgør det juridiske sikkerhedsnet for dem, som ikke har midler til advokater eller selv kan gøre deres ret gældende.

Skiftende regeringer har efterhånden nedsat en del udvalg for at forbedre retshjælpen. Disse udvalg er ofte strandet eller har ikke kunnet levere løsninger, måske fordi løsningerne ofte skal findes inden for den nuværende ramme for retshjælp.

Forslagsstillerne mener, at mens vi venter på, at regeringen igen sætter strøm til Udvalget om revision af reglerne om retshjælp og fri proces, der blev nedsat i 2020, men hvor det har vist sig vanskeligt for Justitsministeriet at sikre den fornødne fremdrift i udvalgsarbejdet, jf. Retsudvalget, alm. del – svar på spørgsmål nr. 625, folketingsåret 2021-22 og Retsudvalget, alm. del – bilag 128, folketingsåret 2022-23, 2. samling, bør vi allerede nu foretage de beskudne ændringer, som forbedrer retshjælpen uden samtidig at være udgiftsdrivende. Et af de steder, hvor det vil være oplagt at sætte ind, er ved at tillade andre fagligheder som f.eks. socialrådgivere, økonomer, revisorer m.v. i retshjælpen, hvilket Civilstyrelsen ikke tillader i dag.

Forvaltningsretlige sager »fylder meget« hos retshjælpen

Der findes ikke landsdækkende undersøgelser, der viser, hvor stor en andel af retshjælpenes sager der drejer sig om forvaltningsretlige sager, f.eks. inden for socialret og beskæftigelsesområdet. Men ifølge Justitias analyse »Den danske retshjælpsmodel – er der lige adgang til hjælp?«, juli 2017, foretager nogle retshjælpskontorer optællinger, der fremgår af deres årsberetninger (»Den danske retshjælpsmodel. Retshjælp, retshjælpsforsikring og fri proces«, Justitia, 2019, jf. Retsudvalget, alm. del – bilag 369, folketingsåret 2019-20).

Her drejer det sig om en ikke ubetydelig andel, helt op til mere end halvdelen af sagerne, ligesom flere retshjælpe angiver, at de forvaltningsretlige sager »fylder meget«. Når det handler om søgning til hjælp inden for det økonomiske område, ses det også at fylde en del. Disse henvendelser fylder f.eks. 32,2 procent hos den Sociale Retshjælp og 20 procent for Gadejuristen.

Tallene varierer inden for geografi og speciale, men tallene indikerer, at det giver god mening at lukke op for anvendelsen af flere fagligheder end blot de juridiske, og en af Justitias anbefalinger er således også at udvide kredsen af fagligheder, som kan yde retshjælp.

Ifølge KFUM's retshjælp står mange borgere over for komplekse sociale udfordringer, der kræver indgående forståelse af socialretlige spørgsmål. Ved at inkludere fagfolk som f.eks. socialrådgivere i retshjælpsordninger kan borgerne behov bedre imødekommes, så man kan sikre, at de får den nødvendige vejledning og støtte. Dette skridt er afgørende for at sikre, at retshjælp er relevant og tilgængelig for alle borgere uanset den kompleksitet, deres juridiske situation måtte have. Desuden er socialret ikke et obligatorisk fag på jurastudiet, mens socialret indgår som en del af uddannelsen til socialrådgiver.

Løsningsforslaget

På den baggrund foreslås det at ændre lovgivningen, så andre fagligheder end jurister og jurastuderende kan være frivillige i retshjælpsordninger finansieret via Civilstyrelsen.

Der bør derfor gives mulighed for at inddrage f.eks. socialrådgivere og studerende på socialrådgiveruddannelsen i retshjælpsarbejdet, ligesom det bør overvejes at inddrage økonomer, revisorer og økonomistuderende i de retshjælpskontorer, som udøver gældsrådgivning eller rådgivning i skatteret.

Tanken med dette forslag er at udvide adgangen til retshjælp, især uden for studiebyerne, hvor det kan være svære at rekruttere frivillige med juridiske kompetencer, og hvor forskellige andre faggruppers kompetencer kan udnyttes til gavn for borgerne.

Det er vigtigt, at lovforslaget indeholder klare retningslinjer for, hvilke opgaver de frivillige fra andre faggrupper kan varetage, så de kun påtager sig sager, hvor de besidder tilstrækkelig ekspertise. Det kan ligeledes overvejes, om og hvordan de frivillige fra andre faggrupper skal sikres relevant uddannelse og træning inden for juridiske procedurer og lovgivning for at opretholde høje standarder for retshjælp.

Forslaget er udgiftsneutralt, idet det blot udvider gruppen af kompetencer, der kan udføre retshjælp under Civilstyrelsens nuværende pulje til retshjælp.

Skriftlig fremsættelse

Karina Lorentzen Dehnhardt (SF):

Som ordfører for forslagsstillerne tillader jeg mig herved at fremsætte:

Forslag til folketingsbeslutning om at udvide kredsene af frivilliges fagligheder i retshjælpskontorer.

(Beslutningsforslag nr. B 137)

Jeg henviser i øvrigt til de bemærkninger, der ledsager forslaget, og anbefaler det til Tingets velvillige behandling.